

Metsät ja kestävä kehitys

Mitä maailman metsille kuuluu?

Markku Kanninen
Emeritusprofessori, Helsingin yliopisto

Maailman metsät ja niiden merkitys ihmiskunnalle

Maailman metsät

Metsät 4000 milj. ha
= 30 % maa-alasta

Metsämaan ala / henkilö
= 0,5 ha keskimäärin

Metsämaan ala / henkilö
= 4,1 ha Suomessa

Suomen metsät
= 0,5 % maailman metsäpinta-alasta

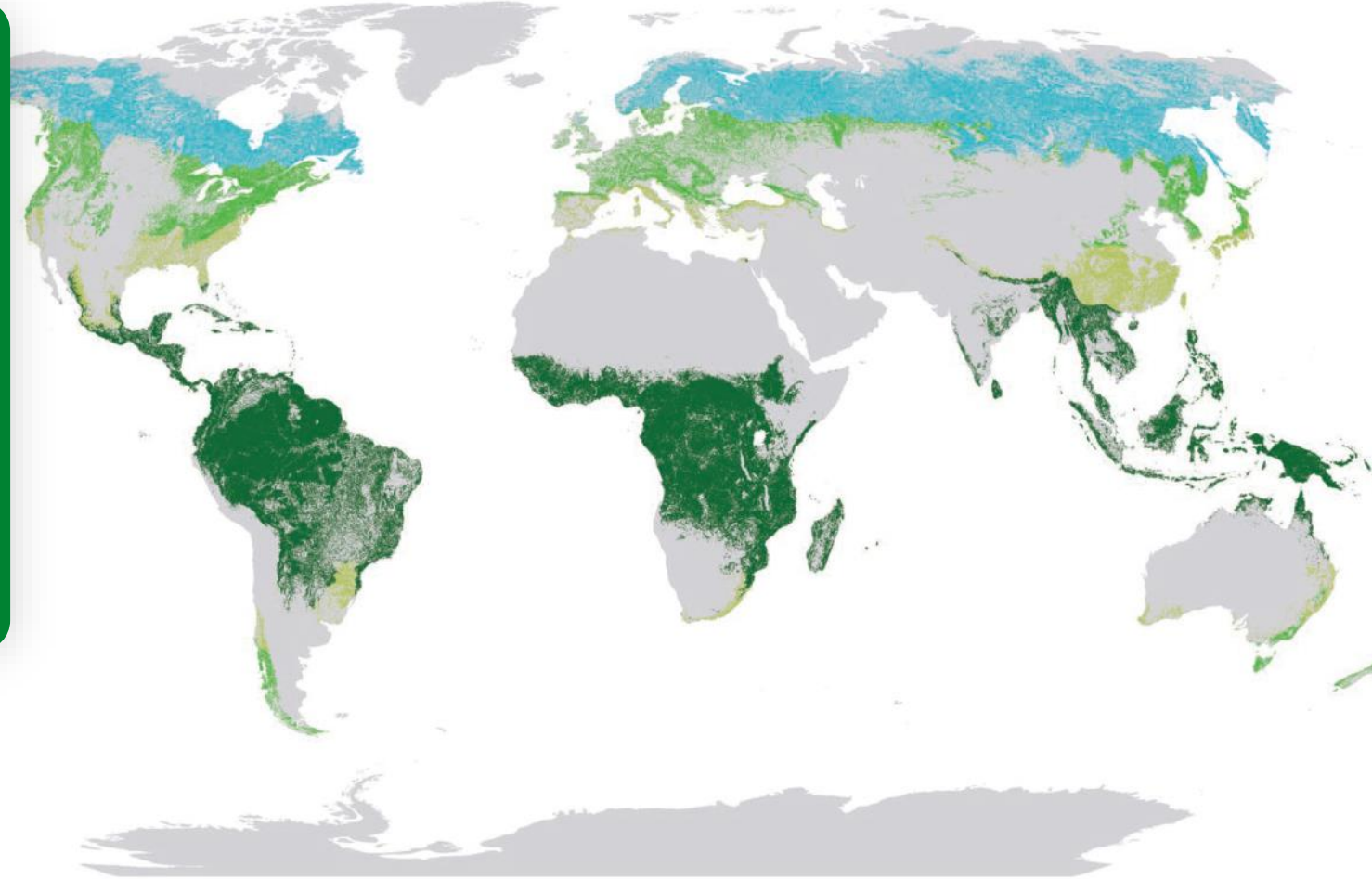
Metsäala 1000 ha

 Boreal - 1 109 871

 Subtropical - 449 122

 Temperate - 665 803

 Tropical - 1 834 136

Metsät ovat merkittäviä koko ihmiskunnalle

Metsät ovat energiaa

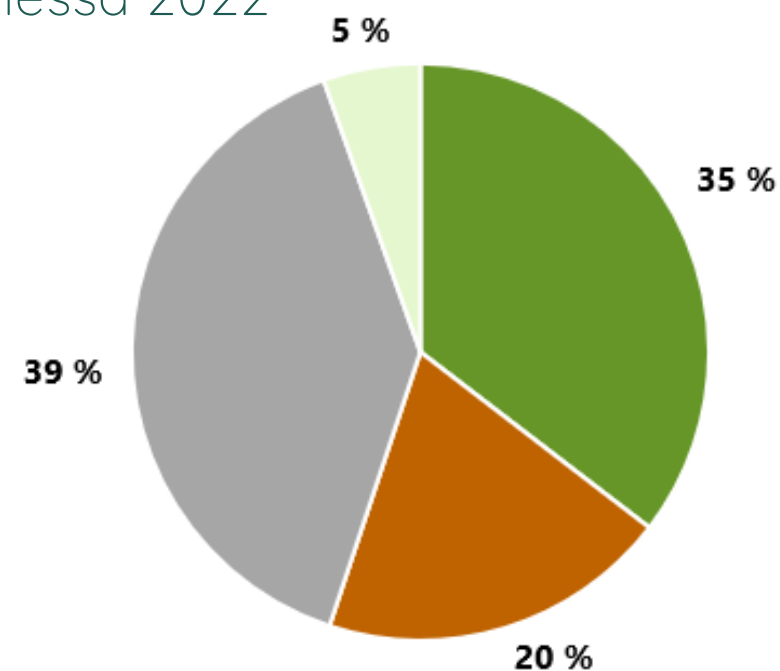
50 % maailmassa kaadetuista puista käytetään suoraan energiaksi

- Suomessa 1/5
- Afrikassa 80-90 %

Puun osuus energiasta

- Suomessa 1/3
- Kehittyvissä maissa 70-80 %
- Suomessa puuenergia tulee pääosin metsäteollisuuden jätteistä

Eri energialähteiden osuus puupolttoaineilla tuotetusta energiasta Suomessa 2022

- Metsähake, halot ja klapit
- Metsäteollisuuden kiinteä sivutuotepuu
- Mustalipeä ym.
- Pelletit, kierrätyspuu

Metsät ovat energiaa

Kehittyvissä maissa on useita haasteita

- 30 % polttopuun hakkuista kehittyvissä maissa johtaa metsien tilan heikkenemiseen (≠ uusiutuvaa energiaa)
- Tehoton puun polton teknologia kuluttaa paljon puuta ja savu aiheuttaa hengityselinsairauksia
- Polttopuun keruu on usein naisten ja tyttöjen työtä

Negelen puutori ja polttopuun keruuta Etiopiassa

Perinteinen keittopaikka Napon kylässä Laosissa

Metsät ovat puhdasta vettä

- Puhtaan veden saanti on eräs ihmiskunnan suurimmista haasteista lähivuosina

- Metsät ja valuma-alueet keskeisiä veden saannin turvaamisessa

- Vesi on tulevaisuudessa yksi tärkeimmistä metsien ekosysteemipalveluista

Pilvimetsää,
Monteverde,
Costa Rica

Patoallas, valuma-
alue ja vesivoimala
Costa Ricassa

Metsät ovat ruokaa ja lääkkeitä

- Metsien tuotteet ovat osa maaseudun ihmisten elinkeinoja, ml. metsästys ja kalastus

- Riista, kalat ja muut metsäntuotteet (kasvit, sienet jne.) ovat merkittäviä ruokaturvan kannalta

- Metsä voi olla monelle ainoa apteekki - lääkekasvit

Maissiviljelmä (peltometsä) Burkina Fasossa

Lääkekasvien keruuta ja kauppaa (Burkina Faso & Brasilia)

Metsät ovat työtä ja toimeentuloa

▲
Huonekalutehdas Jaavalla Indonesiassa

▲
Piensaha Jaavalla Indonesiassa

▲
Tukin kuorintaa vaneritehtaalla Kiinassa

Metsäluonnon moninaisuus

Metsien merkitys luonnon monimuotoisuudelle

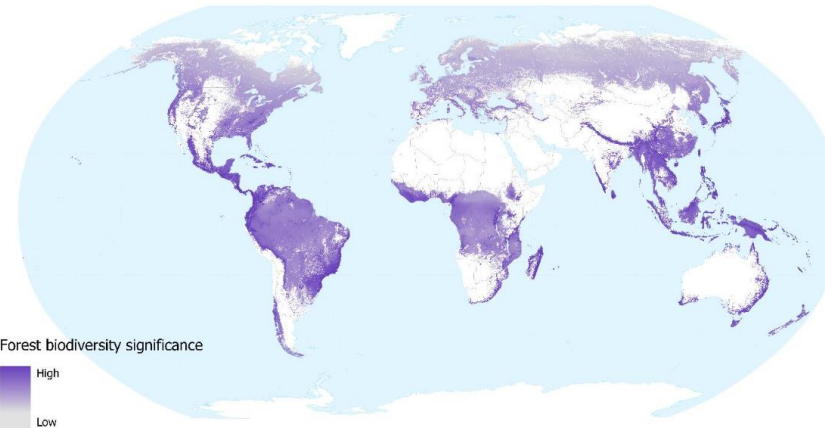

Metsät ja elonkirjo (monimuotoisuus)

- Metsissä elää noin 80 % maailman maalla asuvista lajeista

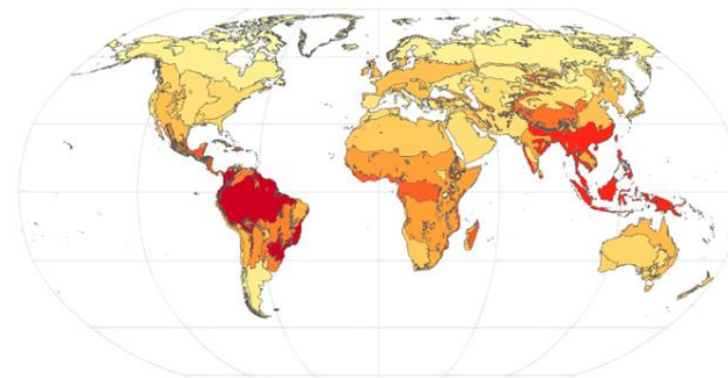
Puulajien määrä maapallolla

- ≈ 65 000 puulajia
- Siitä tropiikissa n. 80 %
- Amazonin alue: noin 16 000 lajia
- Suomessa on noin 30 puulajia

Forest biodiversity significance

High
Low

S (estimated)

0 2500 10000 20000

◀ Metsien merkitys lajiston (kasvit ja eläimet) määrälle

Hill ym. 2019

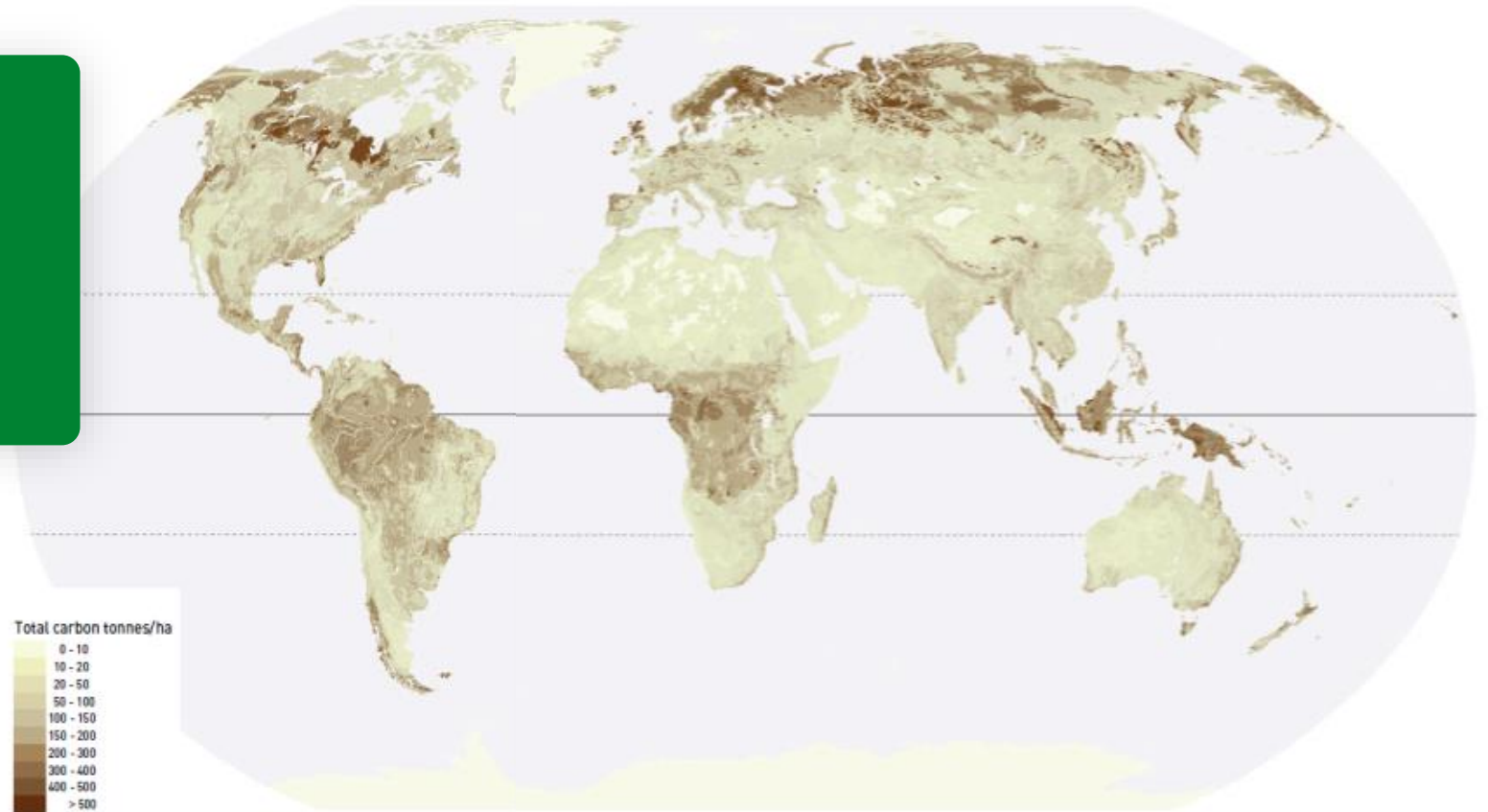
◀ Puulajien arvioitu lukumäärä maapallolla

Cazzolla Gatti ym. 2022

Maaekosysteemien hiilitiheys (Mg C /ha)

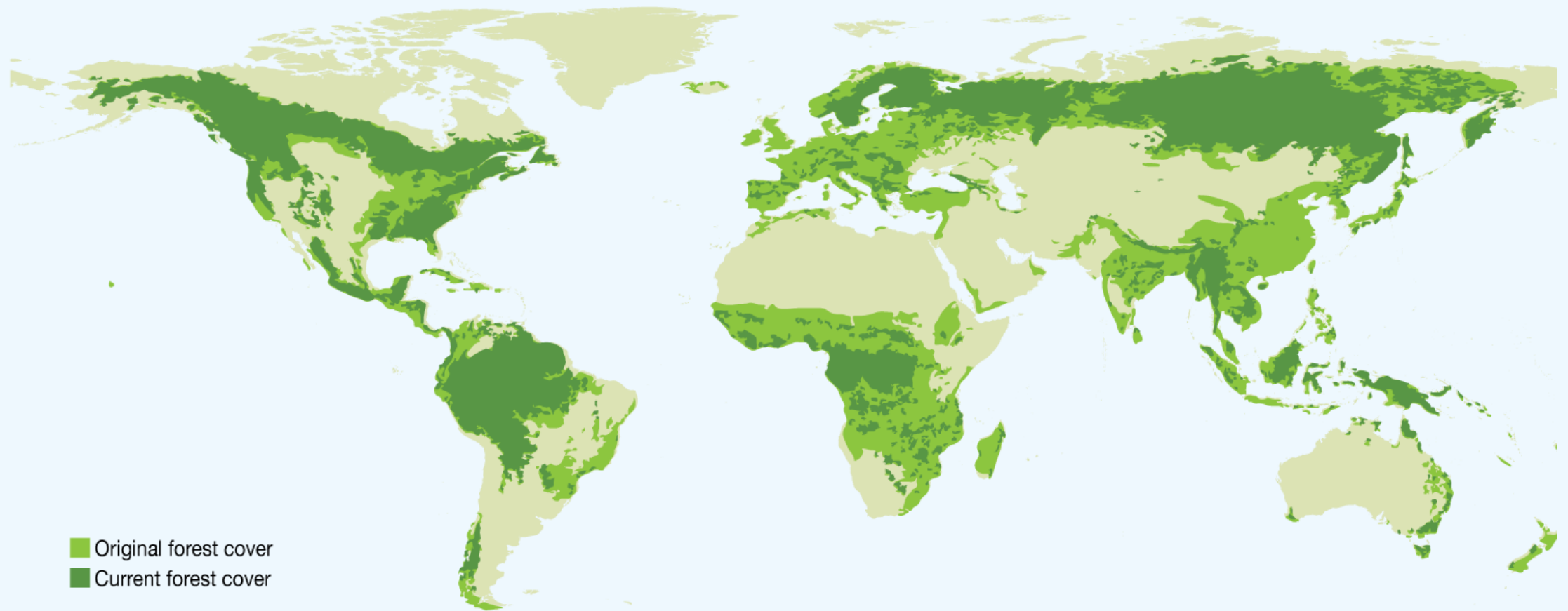
Hiilitiheys on kasvillisuuden ja maaperän yhteenlaskettu hiilivarasto pinta-alayksikköä kohden (Mg C /ha)

C = hiili
Mg = megagramma = tonni
ha = hehtaari
Mg C/ha = tonnia hiiltä hehtaarilla

Metsät ennen ja nyt

Global forest cover

Source: WCMC online database, accessed August 2014

Metsät - kaksi näkökulmaa kestävyyteen

Metsien muutokset – metsäkato,
palautuminen, elonkirjo, hiilivarasto jne.

Suo palaa Kalimantanilla Indonesiassa

Kestävä metsätalous – puun käyttö,
uudistaminen, sertifiointi, suojele jne.

Metsäautotie Kalimantanilla, Indonesiassa

Metsien muutokset ja uhkat

Metsien ja puuston muutokset

Metsäkato (deforestation)

- Maankäytön muutos (maatalous, kaupungistuminen, kaivokset, ym.)

Metsän tilan heikkeneminen (forest degradation)

- Puuston ja metsien rakenteen, lajiston, biomassan ja ekosysteemipalvelujen muutokset/vähentyminen

Metsien ja puuston muutokset

Metsien palautuminen (recovery)

- Hylätyt maatalousmaat -> metsä

Istutusmetsät (planted forests)

- Laajat teolliset istutukset
- Pienviljelijöiden ja kyläyhteisöjen istutukset

Puut metsämaan ulkopuolella (trees outside forest)

- Puut maatalousmaalla
- Peltometsäviljely (agroforestry)

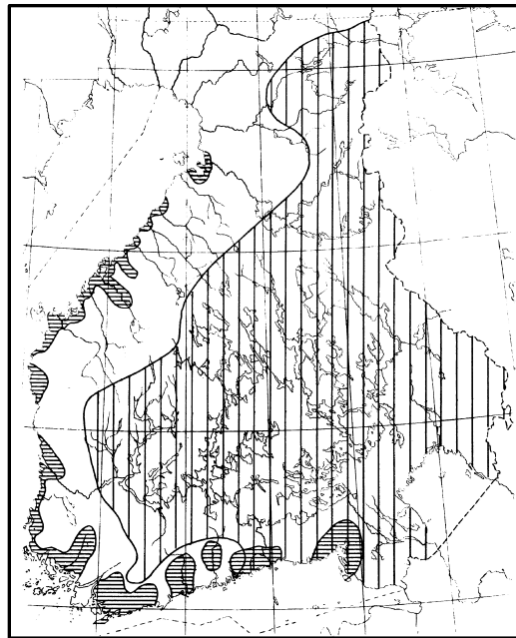
◀ Kaskeamista
Amazonilla
(1990-luvulla)

◀ Kaskeamista
Suomessa
(1890-luvulla)

Metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen Suomessa

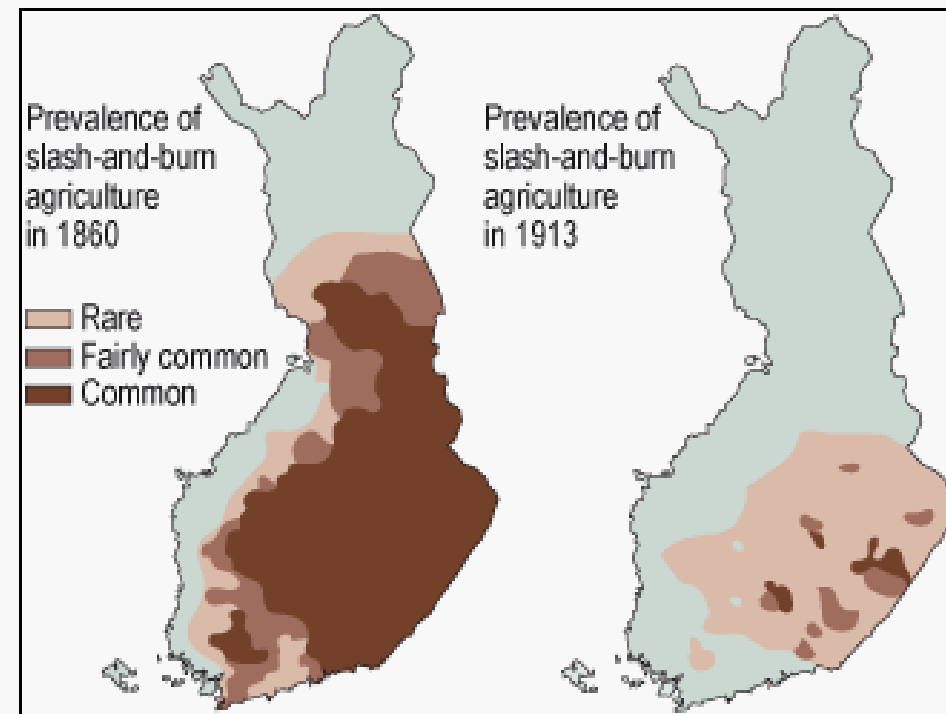
1750-luku: laivarakennuspuun hakkuut, tervanpoltto ja kaskeaminen

- Laivarakennuspuun hakkuut – isoimmat puut vientiin
- Tervanpoltto
- Kaskeaminen

Kaila (1932) - muokattu

Kaskeaminen Suomessa 1860 ja 1913

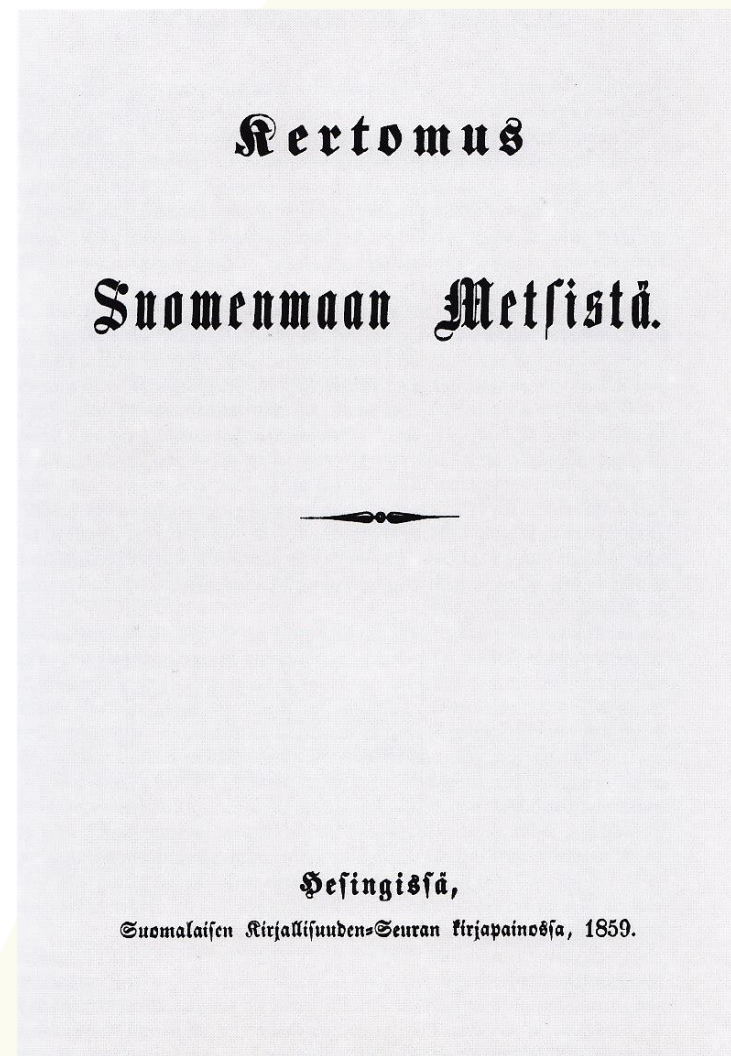
Heikinheimo, 1915

Kertomus Suomenmaan metsistä

- Kirjoittaja: saksalainen ylimetsäneuvos Edmund von Berg (1800-1874)
- Julkaistu vuonna 1859, Suomen senaatin tilaustyö

Poimintoja:

- “Metsän hävittämisessä suomalaiset ovat tuiki taitaviksi oppineet”
- “Suomessa löytyvät hoitamattomat, hävitetyt tahi poltetut metsät ovat saattaneet minun ylen surulliselle ja tuiki alakuloiselle mielelle”
- ”Suomenmaan onni on Suomenmaan metsien nojassa”

Maailman metsien muutoksen anatomiaa

Metsäkato

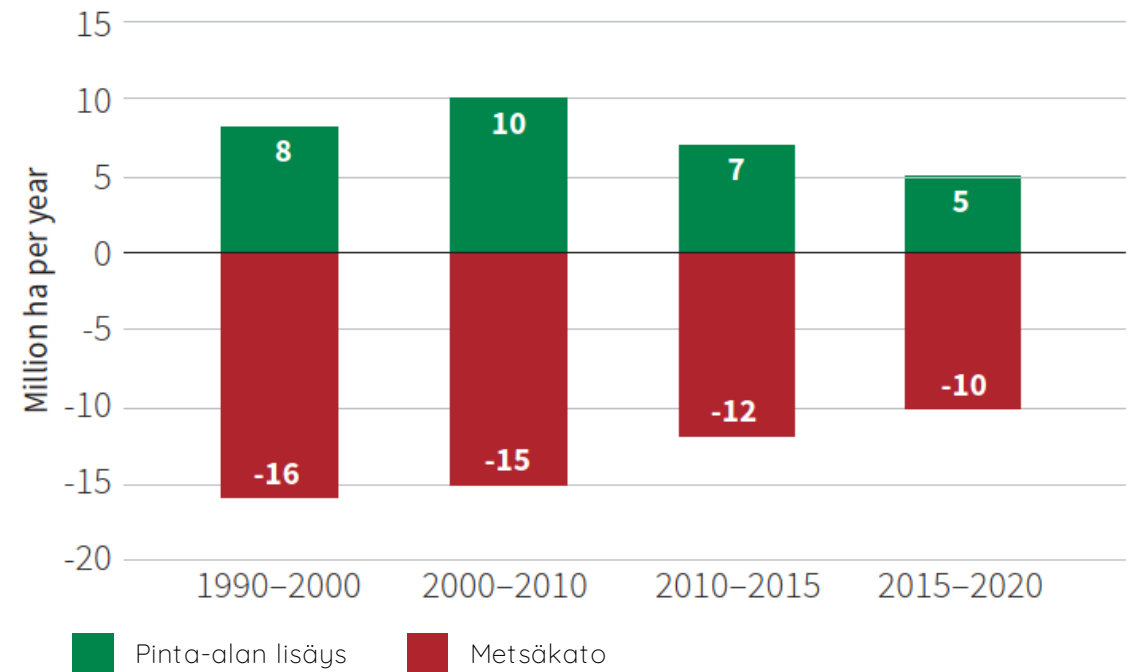
= Metsät -> Muu maankäyttö (deforestation)

- Tärkeimmät ajurit: maa- ja karjatalous, kaivosteollisuus, kaupungistuminen, liikenneväylät

Muutoksen anatomiaa

- Vanhat, luonnontilaiset metsät häviävät
- Luontokato etenee - monimuotoisuus pienenee
- Suuret kasvihuonekaasupäästöt ilmakehään
- Nuorten, istutettujen metsien ala kasvaa
- Niiden nieluvaikutus pysyy pitkään vähäisenä

Metsäkato ja metsäpinta-alan lisäys (mili. ha/vuosi) 1990-2020

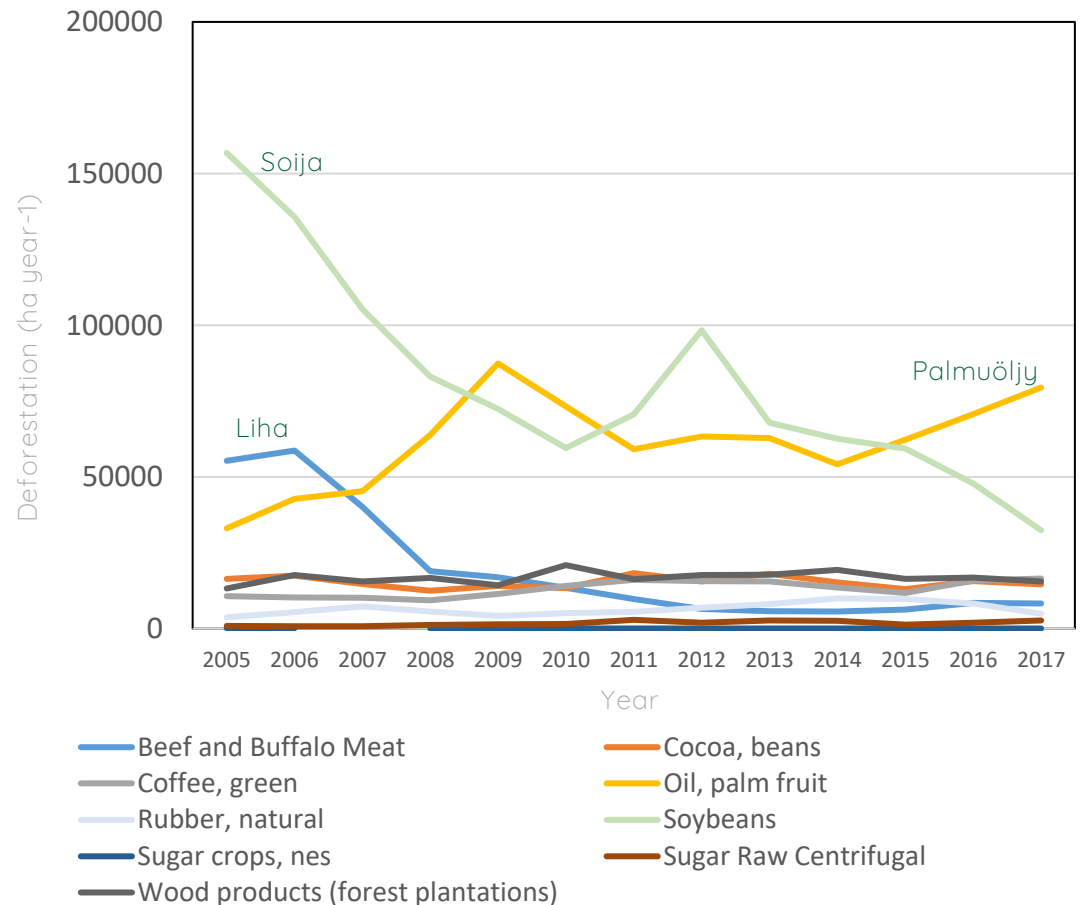
EU27:n väestön ruoka- ja metsätuotteiden kulutuksesta aiheutunut vuotuinen metsäkato tropiikissa 2005-2017

EU:n kulutuksen aiheuttama metsäkato tropiikissa

- Noin 10 % kaikesta tropiikin metsäkadosta
- Noin 190 000 Ha vuosi-1

Tästä metsäkadosta aiheutuneet päästöt

- Noin 100 Mt CO₂ vuosi-1
- ≈ 2x Suomen päästöt

Kestävän metsätalouden tulevaisuuden haasteet

Kestävän metsätalouden haasteet

Kestävyys

- Ekologinen
- Taloudellinen
- Sosiaalinen

Kestävän metsätalouden haasteet

Kestävyys

- Ekologinen
- Taloudellinen
- Sosiaalinen

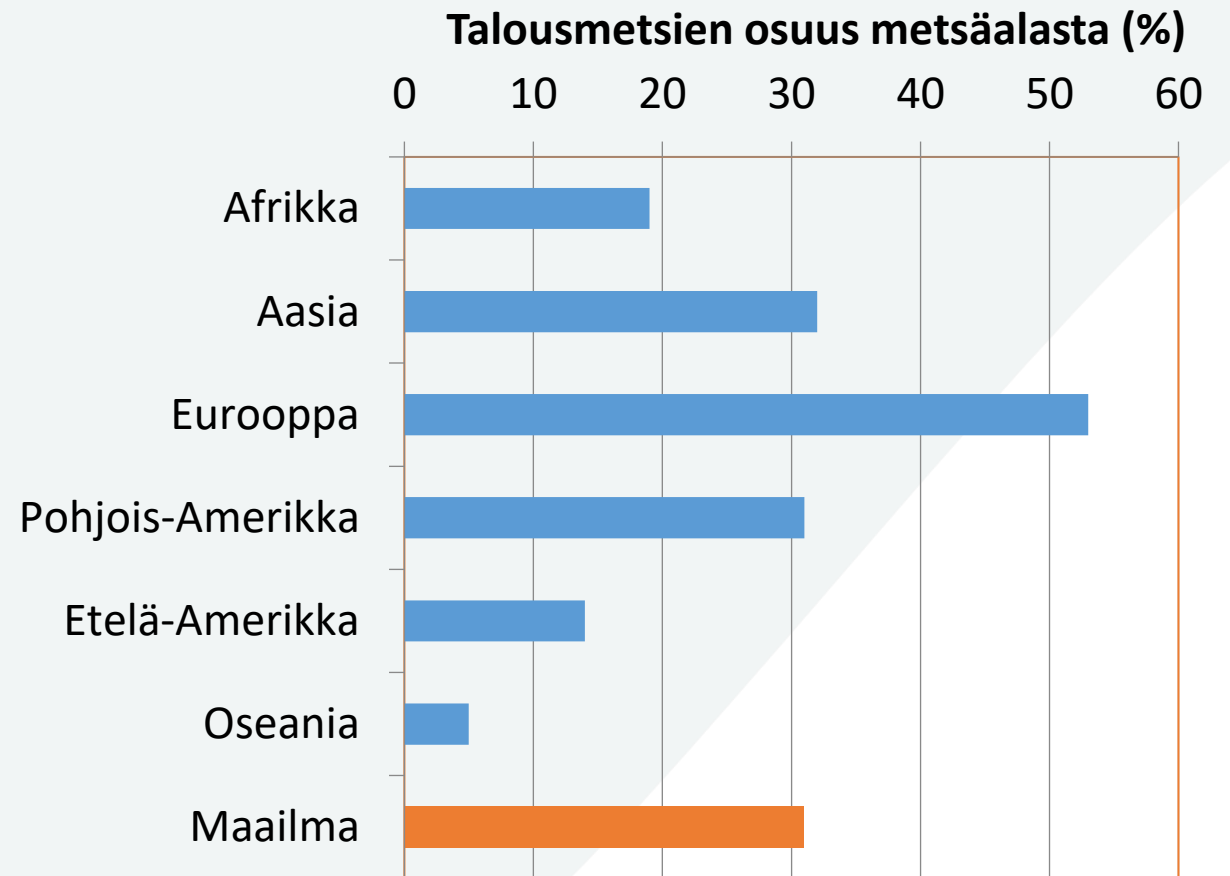
Kolmannes maailman metsistä on talousmetsää

Talousmetsä:

- Puuntuotannon piirissä olevat metsät (1151 Milj. ha)

Istutusmetsät:

- 3,5 % maailman metsäpinta-alasta (131 Milj. ha)
- 30 % teollisuuspuun tuotannosta

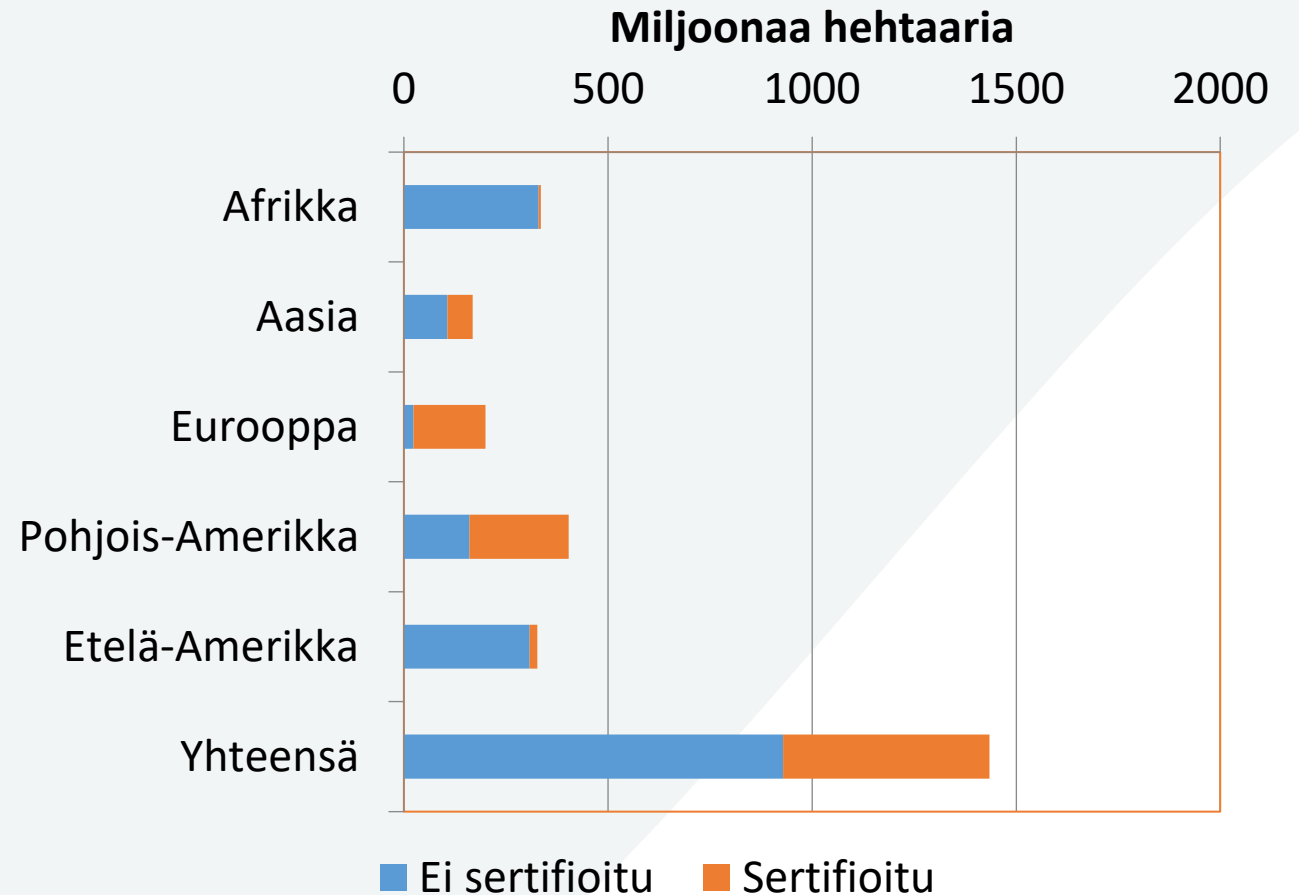
Kolmannes maailman talousmetsistä on sertifioituja

Sertifioidut metsät yhteensä (2019):

- 426 Milj. ha

Eurooppa ja Pohjois-Amerikka (2019):

- 83 % sertifioiduista metsistä

Kestävä kehitys ja metsät – haasteet ja reunaehdot

Metsät talouden moottorina

- Työllisyys, yrittäjyys
- Luonnonvarojen kestävä käyttö

Maanomistus ja käyttöoikeudet

- Maatalous ja muut elinkeinot
- Metsäkadon vähentäminen

Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen

- Maakäyttösektorin kasvava merkitys torjunnassa
- Metsät osana sopeutumista

Kulutus, kauppa, investoinnit

- Ympäristövaikutukset
- Vihreä siirtymä
- Muutoksen oikeudenmukaisuus

Metsät ja maankäyttö

Luonnon monimuotoisuus

- Suojelu
- Kestävä käyttö

Metsien ekosysteemipalvelut

- Puhdas vesi
- Uusiutuva energia
- Virkistyskäyttö, matkailu

Kiitos

Rio Tambobata - Amazonin sademetsää Perussa. Kuva: Markku Larjavaara

E-mail: markku.kanninen@helsinki.fi
X (Twitter): [@MarkkuKanninen](https://twitter.com/MarkkuKanninen)
Web: <https://blogs.helsinki.fi/kanninen/>

Kirjallisuus

- Berg, E. von. 1995. Kertomus Suomenmaan metsistä 1858 : sekä kuvia suuresta muutoksesta / Edmund von Berg; esipuhe Matti Leikola. Metsälehti Kustannus, Helsinki. 93 p.
- Bougas ym. 2021. Study on EU forest policy. Task 3 - Impact assessment on demand-side measures to address deforestation. Final report (revised). Wood E&IS GmbH, Trinomics, Ricardo Energy and Environment, Wageningen University and Research, Tyrsky, UNEP-WCMC. 275 p.
- Cazzolla Gatti, Reich, P.B., Gamarra, J.G.P., Crowther, T. ym. 2022. The number of tree species on Earth. Proceedings of the National Academy of Sciences 119.
- FAO. 2020. Global Forest Resources Assessment 2020 – Main report. FAO, Rome. 164 p.
- Heikinheimo, O. 1915. Kaskiviljelyksen vaikutus Suomen metsiin. Suomen metsähallitus, Helsinki. 264 p. + Liitteet
- Hill ym. 2019. Measuring Forest Biodiversity Status and Changes Globally. Frontiers in Forests and Global Change 2.
- Kaila, E.E. 1932. Tervanpolton leviäminen Suomessa 1700-luvun puolimaissa. Silva Fennica 21.
- Kapos ym. (Toim.). 2008. Carbon and biodiversity: a demonstration atlas. UNEP-WCMC, Cambridge, UK., 25 p.
- Peltola, A. & Niinistö, T. 2023. Puuraaka-aine hyödynnetään tehokkaasti – ensin tuotteeksi, sitten energiaksi. Blogi. <https://www.luke.fi/fi/blogit/puuraakaaine-hyodynnetaan-tehokkaasti-ensin-tuotteeksi-sitten-energiaksi>.
- Pendrill, F., Persson, U.M., Kastner, T. 2020. Deforestation risk embodied in production and consumption of agricultural and forestry commodities 2005-2017. Dataset.

Food and Forest Development Finland

Metsät ja kestävä kehitys – tiedolla ja osaamisella vaikuttajaksi!

Mitä maailman metsille kuuluu?
marraskuu/2023

Tekstit: Markku Kanninen
Sisällön suunnittelu: Markku Kanninen, Sirpa
Kärkkäinen, Janita Jamalainen
Graafinen suunnittelu: Miikka Tuomaala

Hanketta on tuettu Ulkoministeriön rahoituksella

Finnish Agri-Agency for Food and Forest Development
Simonkatu 6, 00100 Helsinki, Suomi
www.ffd.fi

